

การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นิพนธ์ พงษ์ภา¹

รศ.สมนึก ภัททิยชัย²

นศ.ดร.วิไลน จอมป่าแผ่³

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนทุกระดับต้องยึดหลักสูตร การสร้างและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้ต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อการแก้ไขปรับปรุงจะได้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เป็นปัจจุบัน ดังนั้นความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ประเมินเกี่ยวกับบริบทของหลักสูตร ปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และคุณภาพของบัณฑิตกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรสาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีการศึกษา 2550 - 2551 จำนวน 126 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 25 คน ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 67 และผู้ร่วมงานของบัณฑิต จำนวน 36 คน รวมทั้งทั้งหมด 254 คน จาก 4 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตชัยภูมิ วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาเขตศรีสะเกษ และวิทยาเขตอุดรธานี เครื่องมือที่ใช้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในการวิจัย จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 สอบถามบัณฑิต จำนวน 39 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ .290 - .740 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .879 ฉบับที่ 2 สอบถามอาจารย์ จำนวน 42 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ .324 - .902 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .835 และฉบับที่ 3 สอบถามผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของบัณฑิต จำนวน 39 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ .318 - .958 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .932 และแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์บัณฑิต จำนวน 6 ข้อ และฉบับที่ 2 สัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 6 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ด้านบริบท จากการประเมินบริบทของหลักสูตรตามความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตร โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$) คือ จุดมุ่งหมายสอดคล้องกับหลักการ/ปรัชญา ของหลักสูตรสาขาวิชาพลศึกษาบัณฑิตบัณฑิตสาขานี้ไปสู่สังคม และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 4.03$) คือ จุดมุ่งหมายมีความสมบูรณ์ครอบคลุมการเป็นบัณฑิตสาขานี้

¹มหาบัณฑิตสาขาการวัดผลการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

และความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกลุ่มวิชา หรือหมวดวิชาต่างๆ โดยรวม มีคุณภาพความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$) คือ ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจจากการเรียนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสาขาวิชาพลศึกษาบัณฑิตมากที่สุด เพียงใด และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 4.13$) คือ ท่านสามารถนำความรู้ที่เคยเรียนมาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด

ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับหลักสูตรโดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$) คือ จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะและข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 3.48$) คือ มีความสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรตามความคิดเห็นของบัณฑิต โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 3.66$) คือ สถานที่เรียน และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 3.47$) คือ สื่อการเรียนการสอน

ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) ด้านที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 3.75$) คือ ด้านสถานที่เรียน เหมาะสมกับผู้เรียน และด้านที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 3.58$) คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน

3. ด้านกระบวนการ จากการประเมินกระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) คือ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และมีความยุติธรรมในการให้คะแนนหรือประเมินผล และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 3.87$) คือ การใช้วิธีสอน หรือเทคนิคการสอนที่ทำให้ นิสิตมีความรู้ในบทเรียนหรือกระตุ้นให้คิด

4. ด้านผลผลิต จากการประเมินคุณภาพของบัณฑิตตามความคิดเห็นของอาจารย์ โดยรวมมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 3.72$) คือ บุคลิกภาพ และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 3.40$) คือ วุฒิภาวะ

ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 3.98$) คือ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 3.92$) คือ ความรู้ความสามารถพิเศษ

โดยสรุป มีคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หลักสูตรนี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร

An Evaluation of the Bachelor's Degree in Physical Education Program at Physical Education Institutes in Northeast Thailand

ABSTRACT

An organization of learning and teaching at every level must uphold the program. Construction and development of the programs for use must have a program evaluation for revision to be appropriate to current societal conditions. Thus this study aimed to evaluate the bachelor's degree in physical education program at physical education institutes in northeast Thailand using CIPP model for evaluating the program context, program input, learning-teaching process, and graduate quality. The sample consisted of 126 graduates in physical education program from physical education Institutes in Northeast Thailand in the academic years 2007 - 2008, 25 instructors, 67 graduates' superiors, and 36 graduates work-peers with a total of 254 subjects from 4 campuses including Chaiyaphum Campus, Maha Sarakham Campus, Si Sa Ket Campus, and Udon Thani Campus, two types of the instruments used were 3 5-ratingscale questionnaires, Questionnaire 1 with 39 items asked the graduates with discriminating powers (r_{xy}) ranging .290 - .740 and a reliability of .879 ; Questionnaire 2 with 42 items asked the instructors with discriminating powers (r_{xy}) ranging .324 - .902 and a reliability of .835, and Questionnaire 3 with 39 items asked the graduates superiors and work-peers with discriminating powers (r_{xy}) ranging .318 - .958 and a reliability of .932 ; and 2 structured - interview forms : Form 1 with 6 items interviewed with graduates, and form 2 with 6 items interviewed with the graduates' superiors. The statistics used for analyzing the collected data were mean and standard deviation.

The results of the study could be summarized as follows :

1. In context, from an evaluation of the program context according to the graduates' opinions about the program as a whole, the program had appropriate quality at a high level ($\bar{X} = 4.20$). The item with the most appropriate quality ($\bar{X} = 4.55$) was that the purposes were in congruence with the principle philosophy of the bachelor's degree in the physical education program with the graduates in this major field going into the society. The item with the least appropriate quality ($\bar{X} = 4.03$) was that the purposes were complete, covering being graduates in this field. Also, the opinions about different subject groups or subject departments as a whole showed appropriate quality at a high level ($\bar{X} = 4.21$). The item with the most appropriate

quality ($\bar{X} = 4.36$) was how much did you receive knowledge and understanding from learning in different subject groups according to the bachelor's degree in physical education program' the item with the least appropriate quality ($\bar{X} = 4.13$) was how much could you implement the knowledge obtained from learning in these different subject groups in your work performance

The instructors' opinions about the program as a whole showed appropriate quality at a high level ($\bar{X} = 3.72$). The item with the most appropriate quality ($\bar{X} = 3.94$) was the number of credit hours of specific subject departments. The item with The least appropriate quality ($\bar{X} = 3.48$) was having completeness covering all the Program purposes.

2. In input, from an evaluation of the input of the program according to the graduates' opinions as whole, the quality was appropriate at a high level ($\bar{X} = 3.59$). The item with most appropriate quality ($\bar{X} = 3.66$) was the leaning place. The item with the least appropriate quality ($\bar{X} = 3.47$) was the instructional media.

The instructors' opinions as a whole showed appropriate quality at a high level ($\bar{X} = 3.66$). The aspect with the most appropriate quality ($\bar{X} = 3.75$) was that the learning place was appropriate to learners. The aspect with the least appropriate quality ($\bar{X} = 3.58$) was instructional media.

3. In process, from an evaluation of the learning-teaching process of the instructors according to the graduates' opinions as a whole, the quality was appropriate at a high level ($\bar{X} = 4.16$). The item with the most appropriate quality ($\bar{X} = 4.50$) was that the instructors have knowledge and ability concerning course contents and have fairness in grading or evaluation. The item with the least appropriate quality ($\bar{X} = 3.87$) was the use of teaching methods or teaching techniques which can cause students to have knowledge of lessons or which can stimulate students to think.

4. In product, from an evaluation of the graduates' quality according to the instructors' opinions as a whole, the quality was appropriate at a high level ($\bar{X} = 3.57$). the item with the most appropriate quality ($\bar{X} = 3.72$) was the personality. The item with the least appropriate quality ($\bar{X} = 3.40$) was the maturity.

The opinions of the graduates' superiors and work-peers as a whole showed appropriate quality at a high level ($\bar{X} = 3.94$). The item with the most appropriate quality ($\bar{X} = 3.98$) was knowledge and ability to perform duties. The item with the least appropriate quality ($\bar{X} = 3.92$) was special knowledge and ability.

In conclusion, there were appropriate quality of the program, learning-teaching process, and the graduates' quality at a high level. Therefore, this program could be efficiently implemented

Keyword : Program Evaluation

บทนำ

หลักสูตรต่างๆ ผู้ทำหลักสูตรจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลอย่างกว้างขวางเพื่อจะสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วางเค้าโครงและระบบของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ได้นอกจากนั้นหลังจากที่จัดทำหลักสูตรขึ้นมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้จัดทำหลักสูตรยังมีคำถามซึ่งจำเป็นต้องตอบอีกว่าหลักสูตรที่ได้สร้างเสร็จแล้วนับเป็นหลักสูตรที่ดี และใช้การได้ดีหรือไม่ ซึ่งก็หมายความว่า ผู้จัดทำหลักสูตรจำเป็นต้องประเมินผลหลักสูตรที่ตนสร้างไว้นั้น ว่าหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ดี ไม่ดี มีจุดเด่น และจุดด้อยตรงไหนมาถึงขั้นนี้ ผู้จัดทำหลักสูตรมักประสบปัญหาที่ว่า จะประเมินผลหลักสูตรอย่างไร และหลังจากที่ได้ใช้หลักสูตรไปแล้ว ผู้จัดทำหลักสูตรก็จำเป็นต้องติดตามดูผลว่า หลักสูตรนั้น ได้ผลประการใด มีปัญหาและข้อบกพร่องใดๆ ผู้จัดทำหลักสูตรจำเป็นต้องประเมินหลักสูตรนั้นอีกครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง เพื่อที่จะปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดีขึ้น ดังนั้นการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบ การประเมินแบบ CIPP (CIPP Evaluation Model ของ Stufflebeam) ในการประเมินที่จะช่วยพิจารณาตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต และอาจารย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต และอาจารย์
3. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามความคิดเห็นของบัณฑิต
4. เพื่อศึกษาคุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของบัณฑิต

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิต, อาจารย์ผู้สอน จากสถาบันการพลศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตชัยภูมิ วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาเขตศรีสะเกษ วิทยาเขตอุดรธานี, ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต และผู้ร่วมงานของบัณฑิตมีจำนวนทั้งสิ้น 254 คนได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stuftifile Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 สอบถามบัณฑิต จำนวน 39 ข้อ ฉบับที่ 2 สอบถามอาจารย์ จำนวน 42 ข้อ และฉบับที่ 3 สอบถามผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของบัณฑิต จำนวน 39 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์บัณฑิต จำนวน 6 ข้อ และฉบับที่ 2 สัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 6 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านบริบท จากการประเมินบริบทของหลักสูตรตามความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตร โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ จุดมุ่งหมายสอดคล้องกับหลักการ/ปรัชญาของหลักสูตรสาขาวิชาพลศึกษาบัณฑิตบัณฑิตสาขานี้ไปสู่สังคม และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ จุดมุ่งหมายมีความสมบูรณ์ครอบคลุมการเป็นบัณฑิตสาขานี้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกลุ่มวิชา หรือหมวดวิชาต่างๆ โดยรวม มีคุณภาพความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจจากการเรียนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสาขาวิชาพลศึกษาบัณฑิตมาน้อย เพียงใด และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ที่เคยเรียนมาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับหลักสูตรโดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะและข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ มีความสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรตามความคิดเห็นของบัณฑิต โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ สถานที่เรียน และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ สื่อการเรียนการสอน ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ ด้านสถานที่เรียน เหมาะสมกับผู้เรียน และด้านที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน

3. ด้านกระบวนการ จากการประเมินกระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และมีความยุติธรรมในการให้คะแนนหรือประเมินผล และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ การใช้วิธีสอน หรือเทคนิคการสอนที่ทำให้บัณฑิตมีความรู้ในบทเรียนหรือกระตุ้นให้คิด

4. ด้านผลผลิต จากการประเมินคุณภาพของบัณฑิตตามความคิดเห็นของอาจารย์ โดยรวมมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ บุคลิกภาพ และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ วุฒิภาวะ ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต โดยรวม มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมสูงสุด คือ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และข้อที่มีคุณภาพเหมาะสมต่ำสุด คือ ความรู้ความสามารถพิเศษ

โดยสรุป มีคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หลักสูตรนี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ